

DE KOR

maandorgaan van
'BIOLOGIA MARITIMA'

Nederlandse Vereniging van
Zee-aquariumliefhebbers.

(opgericht : 12 November 1939)

TIJDSCHRIFT VOOR ZEE-BIOLOGIE

Jaargang no. 10, Nr. 12 December 1960

REDACTIE: H.A. van Vlimmeren Jr.
Ridder van Doorne Jr.
Vlierboomstraat 366a,
DEN HAAG

Telefoon: 33.83.25/98.60.17

Contributie, inclusief abonnement
op DE KOR: f 7,50 per jaar

Giro 27.83.96 t.n.v. A.G.W. van
Vlimmeren-Schippers te Den Haag.

Vaste Medewerkers:

E.L. Hoog : Veldwerk, technische
verzorging

W. Hinners : Expeditie.

IN DIT NUMMER o.a.

Heldere Soep	170
Bloemen der Zee	175
Blennius determinatie	179
Biol. duiken	184
Sponswier/Nereis	187
Pluis op Sponswier	188

VAN DE REDACTIE.

Dit is alweer het laatste nummer van DE KOR in 1960. Uw redactie heeft gepoogd in het afgelopen jaar U een zo gevarieerd mogelijke Kor te brengen en hoopt uiteraard dat zij Uw belangstelling in onze boeiende hobby heeft wakker gehouden of geschud. Wij hopen ook dat ons enthousiasme U aangestoken heeft.

Helaas, de belangstelling voor de natuur in het algemeen is in wijde kring beschamend te noemen, de kennis van de natuur is op een onwaarschijnlijk dieptepunt gekomen. De meeste mensen zijn tevreden met de luttel kennis van hun vak of beroep. Het wordt als een gebrek opgevat als je de haam van een of andere overwinnaar niet kent of de laatste bijzonderheden van een nieuw automerk niet weet. Over de natuur behoef je niet meer te weten dan dat wat in direct verband met vak of beroep staat. In gezelschap is de natuur bijna geen stof tot gesprek meer. De stadsmens, als aanbieder van een hoge levensstandaard kan niet meer met en over de natuur praten.

Deze mijmering, ergens eens gelezen, schoot me weer te binnen toen weer een zoveelste 'doorsneemens' voor m'n bak tot zijn grote verwondering een scholletje "op zijn kant" zag zwemmen. Men weet werkelijk zo weinig !!!

Gelukkig hebben wij in U, naar wij hopen?, een propagandist voor onze natuur. Vertel Uw gasten veel over onze mooie hobby, maak er hen ook enthousiast voor. Als we daar allemaal aan meewerken, hebben wij ons steentje bijgedragen aan het terugbrengen van de moderne mens naar de natuur.

Omdat dit ons laatste nummer is heeft Uw redactie gepoogd er een extra feestelijk tintje aan te geven door veel foto's en plaatjes in te lassen en een paar nieuwe 'schrijvers' aan het woord te laten. A propos, mocht U het ergens niet helemaal mee eens zijn, onze brievenbus staat wijd open om Uw reactie's met graagte te ontvangen.

Rest ons nog om mede namens het bestuur U allen zeer prettige Kertsdagen en een goed Uiteinde toe te wensen.

RvD

MAAK VAN UW AQUARIUMWATER EEN
"H E L D E R E S O E P "

Ik herinner mij nog, dat, toen ik in Maart 1956 het water voor mijn nieuw in te richten zee-aquarium haalde ik zorgvuldig pogingen deed reeds op het strand het zwevende vuil uit het water te verwijderen.

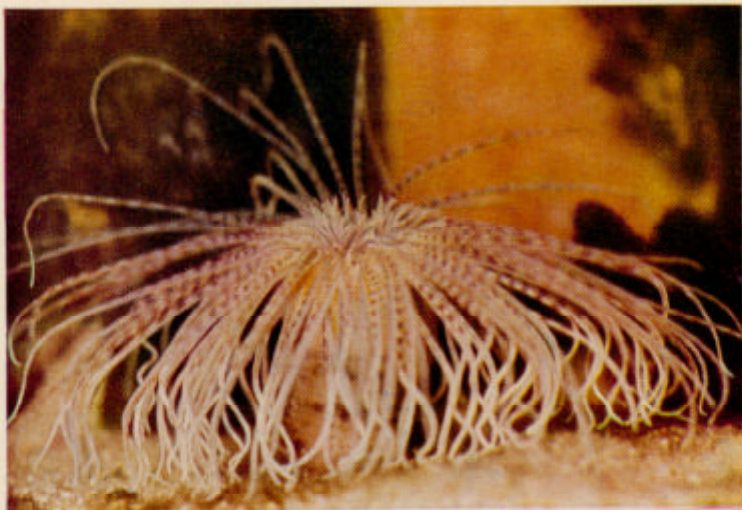
Een koude noord-westen wind was de reden, dat ik mijn pogingen om schoon water te krijgen maar schielijk opgaf. Zo snel als ik kon vulde ik de beide mandflessen van 50 liter en bracht die met een potige hulp naar de boulevard en in een auto.

Het bleek eenvoudig door 48 uur bezinken het zeewater helder te krijgen en zo goot ik het op een zaterdag in de bak. Ondanks het heldere water, was dit geenszins steriel want in de loop van de volgende zes weken begon een aardige wiergroei en een onaardige diatomeën groei te ontstaan. Pas na 6 weken deed ik de eerste dieren in mijn bak. In de loop van de tijd ontwikkelden de dieren zich zodanig, dat zij de rotsen met afwisselende rode, blauwe of draadachtige groene velden bedekten, die elkaar - afhankelijk van licht en temperatuur - regelmatig overheersten, wat een aardige afwisseling van de begroeiing te zien gaf.

Voor zover ik kon nagaan was er ook vrij veel 'klein goed' in het aquarium. Met het blote oog konden kleine kreeftachtigen en wormachtigen worden gezien en microscopisch waren ook vele soorten infusorien te bespeuren. Het water was altijd glashelder. De filterbak werd nooit gebruikt.

De dieren werden hoofdzakelijk met enchytraeën gevoerd. Deze kweekte ik zelf. Tijd om van de andere kant van de stad mosselen te halen ontbrak mij.

Ofschoon alle anemonen behalve de aiptasia's, deze enchytraeën gretig aannamen, leek het mij toe dat een aantal daarvan toch waarschijnlijk door gebrek aan fijn voedsel het niet deden zoals zij het eigenlijk moesten doen. Een van de merkwaardigste gevallen was wel dat van de cylinderroos, een middelgroot exemplaar dat ik op 17 Augustus 1956 in Scheveningen kocht. Ook hij deelde

Cerianthus membranaceus (Cylinderroos)
Foto : Cote d'Or - Brussel

in de eetvreugde tijdens de voeding die twee maal per week plaatsvond. Het dier groeide goed en ongeveer een jaar later had hij tentakels van meer dan 20 cm lengte. Hij zag er dan ook imposant uit en was de trots van mijn aquarium.

Toen begon het verval. De tentakels van de anemoon werden steeds kleiner, tot zij medio januari 1959 nog maar 1½ cm lang waren. Van het fraaie dier was maar weinig overgebleven. Met enkele andere anemonen, o.a. een vrij grote (± 4 à 5 cm hoge) Wedueroos, twee commensalanemonen, een aantal zonne-anemonen gebeurde hetzelfde.

Deze verschijnselen brachten mij op de gedachte dat ik eigenlijk meer moest trachten het voedsel uit infusie te doen bestaan. Deze goede bedoeling werd pas omstreeks maart 1960 uitgevoerd. De Cerianthus had toen tentakels van 3 à 4 cm lengte.

Het aankweken van meer infusie had ik vroeger reeds door toevoeging van grasmeel trachten te doen. Dit betrof dus een vroegere poging in verband met het minder goed gedijen van de waaiervormen.

Ik zag er echter niet veel resultaat van, althans de Sabella's zowel de Pavonia als de Spellanzanii takelden meer af en stierven.

Nu verwachtte ik van grasmael, althans van grasmael alleen, niet veel succes en zocht het toen in dierlijk voer.

Nu heb ik in mijn tuin een aantal vogels die o.a. met gedroogde visjes (zoals aan katten worden gegeven) worden gevoerd. Onder in de zak bleef steeds "gruis" over, dat ik vroeger als afval wegwierp. Nu zeefde ik het gruis en kreeg daardoor een grof bestaande uit visvleesdeeltjes, stukjes van schubben, graten e.d. Dit nu gebruikte ik sinds maart van dit jaar als voeder.

ZEEWIJEREN EN ALGEN OP ONZE KUSTEN

5. Plocamium coccineum - Ceramium rubrum

J. J. J. J.
OXO

OXO Tomatensoep is een lekkernij voor iedereen

OXO-CHROMO

Nadruk verboden

Tweemaal per dag een theelepeltje. Het stof zinkt door de luchtballen vrij spoedig en daalt als een regen langzaam op de bodem, waar de anemonen het gretig opnemen.

Ook krijgt het water daar een lekkere smaak door, althans voor de anemonen. Zij gaan bijna zonder uitzondering open staan.

Het voederen met enchytraeën beperk ik nu tot eenmaal in de 7 à 10 dagen. Veel van het stofvoer valt tussen de anemonen maar het is de volgende dag reeds verdwenen. De kleine kreeftachtigen doen zich daaraan te goed en ongetwijfeld vormt dit voedsel de voedingsbodem van veel infusie.

Ik merk wel dat het voederen met grover voedsel niet geheel achterwege kan blijven maar de jonge anemonen bijv. groeien ook beter dan vroeger het geval was.

De cylinderanemoon is inmiddels weer gegrooid en zijn tentakels zijn nu \pm 10 cm lang. Zijn oude glorie heeft hij echter bij benadering nog niet terug, en heel merkwaardig is het, dat het dier na zijn ziekte (?) bijzonder schrikachtig is. Om het minste geringste trekt hij zich met een schok in zijn koker terug. Of zijn verbeterde toestand uitsluitend aan het fijne voedsel te danken is, is natuurlijk niet te zeggen. Al met al lijkt mij toch een toevoeging van min of meer zwevend voer voor anemonen wel aanbevelenswaardig. Natuurlijk moet er geen waterbederf door ontstaan maar zwevend "vuil" in overigens helder water zoiets dus als een "heldere soep" is naar mijn mening eerder nuttig dan schadelijk.

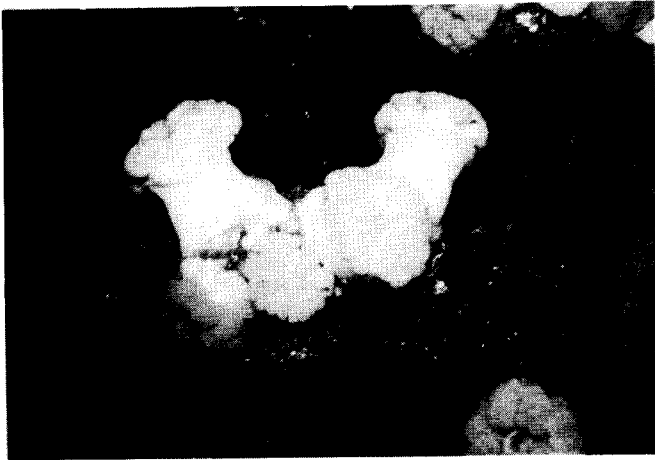
C.J. Tirion.

Naschrift van de redactie.

De ervaringen van de heer Tirion met visgruis oftewel vismeel hebben wij zelf ook opgedaan.

Enkele jaren geleden kregen wij toevallig een klein mōnster vismeel (bestemd voor de fabricage van varkensvoer) in handen. Op dat moment hadden we geen voermosselen en om de dieren toch iets te kunnen geven deden we iets van dat vismeel in het water. Het resultaat was verbluffend. Alle dieren werden onbustig, gingen op jacht naar de fijne door de bak zwevende korreltjes en de metridium ging prachtig open staan. Na die eerste poging behoort vismeel tot de standaarduitrusting van ons aquarium. Kleine dieren, soms zelfs zeenaaden, eten er

graag van en het is een probaat middel gebleken om zee anjelieren die niets willen nemen van de grotere brokken, aan de maaltijd te laten gaan.

Metridium senile. (Foto: Ridder van Doorne)

Vooraf in combinatie met een centrifugaalpompje is dit soort voer fantastisch. Doordat vismeel altijd vet is blijft het drijven, maar de centrifugaalpomp zuigt het door de bak heen en laat het lange tijd zweven.

Ideaal voer als U een periode van weinig tijd doormaakt. U gooit maar een scheutje in de bak en alles loopt goed. Bij warm weer moet U het rantsoen niet te groot maken want dan gebeuren er gegarandeerd ongelukken.

Sommige vissen hebben in een aquarium duidelijk te leiden van een gebrek aan lichaamsbeweging. Door het fijn verdeelde vismeel moeten ze langdurig jagen en zwemmen om hun maaltje bij elkaar te krijgen, hetgeen ze zeker ten goede zal komen.

U denkt misschien dat het wel erg moeilijk zal zijn om aan vismeel te komen. Niets is minder waar. Vismeeel wordt gebruikt bij de fabricage van veevoer, kattenvoer, voer voor vogels, kunstmest etc. en komt voor bij de fabricage van bepaalde types olie. Destructorbedrijven hebben het ook vaak. Met een klein beetje moeite komt U er wel achter waar men er over beschikt en men zal altijd wel bereid zijn om U eens een kilo te leveren. Droog bewaren, dan heeft U daaraan voor een jaar genoeg.

Bloemen van de Zee

Dikwijls heb ik meegemaakt dat, wanneer een leek, en soms ook een tropisch aquarium liefhebber, voor een van de zeebakken staat, de opmerking maakt: "O, ja, die ken ik, dat zijn vleesetende planten." Evenveel keren heb ik dan uitgelegd dat deze "planten" geen planten zijn, doch visetende dieren.

Is het echter zo verwonderlijk dat men de zee anemonen als planten betitelt?

De meeste van deze dieren bezit toch immers een echte bloemennaam, al staat dan het woordje "zee" ervoor, zoals anjelier, dahlia, madelief, chryasant, purperroos etc. Ik wil het nu niet over de verscheidene Noordzeeanemonen hebben, doch de schijnwerper richten op de Middellandse zee anemonen.

Een van de daar veelvuldig voorkomende soorten is dan de *Anemonia sulcata*, welke wij de zeechryasant en de Duitser de "Wachsrose" noemen. Talloze liefhebbers kennen hem, onder de verbasterde Duitse naam als wasroos.

De *sulcata* kennen wij in diverse tinten, de beige met paarse punten en de normale beige-gekleurde, witte en zelfs groene variaties. De tentakels zijn meest in 5 ringen, soms met een zesde ring, onbregelmatig ingeplant.

Deze tentakels worden door het dier volgepompt met zeewater en dikwijls kan men de *Sulcata*'s als thermometer voor het aquarium gebruiken, indien het water niet geheel aan de eisen voldoet, want dan laat het dier de tentakels leeglopen en pompt deze niet meer op.

Toch zijn *Sulcata*'s één van de gemakkelijkst houdbare dieren die met allerlei soorten vis of vlees (geschrapt kalfsvlees), garnalen of mosselen genoeg nemen. Ik zelf preferer het voeren met wijting of spiering, ten eerste is dit het gehele jaar door in practisch iedere plaats te koop (wat met mosselen zeker niet het geval is), terwijl de wijting het water ook niet mistig maakt als bij het voeren van mosselen. Ook zijn de uitwerpselen bij dit soort voedsel miniem. Eén nadeel heeft de zeechryasant wel, het is één der weinige anemonen die bij de geringste aanraking

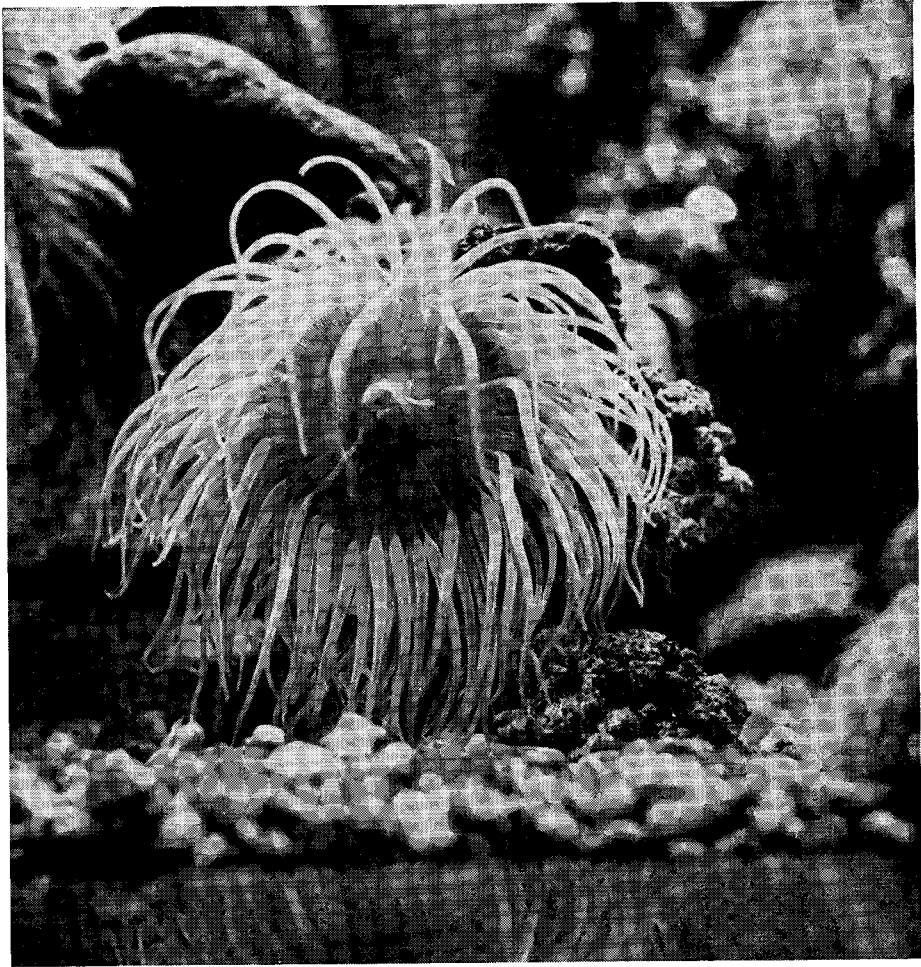

Foto beschikbaar gesteld door N.V. Gevaert

een behoorlijke hoeveelheid netelcellen afgeven aan mens of dier. Voor de mensen zijn de binnenkant van de handen en vingertoppen er praktisch ongevoelig voor. Tijdens één van mijn reizen naar de Middellandse zee dook ik eens een bijzonder groot exemplaar op. Gewoonlijk is de doorsnede van de voet ca. 6 cm en de hoogte ca. 10 cm. Dit exemplaar echter had een doorsnede van 18 cm. en een hoogte van 30 cm.!!! (U kunt hem nu in Artis bewonderen). Met het opduiken (ca. 14 m diepte) had ik niet zo'n moeite, doch die kwam pas toen ik het dier in de bund deed. Hele stukken tentakel bleven aan m'n armen zitten, die er de verdere dag uitzagen alsof ze erg verbrand waren. Het ergste was dat ik een stuk tentakel op m'n ooglid had gekregen, dat na een uur zo gezwollen was, dat ik er niet meer uit kon kijken.

De mooiste variëteit is wel de z.g. groene chrysa, dit groen slaat op de tentakels die gekleurd worden door een alg waar de sulcata mee samenleeft. Hetzelfde geldt voor de paarse punten bij de andere variëteiten, ook hier is het de alg (de Zooxanthellae) die een zeer grote invloed op de leefwijze van de zeechrysa heeft.

Een andere Middellandse zee anomoon is de Purperroos, welke de welluidende naam *Actinia equina* draagt. Zij heeft een prachtige rode kleur en wordt door de fransen aangeduid als Tomate, waar ze in gesloten toestand veel van weg hebben. In tegenstelling tot de Sulcata die zich niet kan sluiten, is deze mogelijkheid er voor de Purperroos wel. Meestal is ze te vinden op de vloedlijn. Wanneer het nu eb wordt (wat in Frankrijk en Italië een verschil van 15-20cm oplevert) dan sluit zij zich en wacht rustig de komst van de volgende vloed af. In het lichaam en tussen de tentakels bevindt zich voldoende water om haar tegen uitdrogen te beschermen. In de aquaria gaat zij na langere tijd meestal verkleuren tot een bruin/rode kleur, welke wordt toegeschreven wordt aan gebrek aan zonlicht. Het voortplanten gebeurt ook hier door eieren of splitsing. De purperroos is niet kieskeurig met voedsel en neemt met hetzelfde voedsel als de zeechrysa genoeg. De slijmring welke de purperroos maakt, moet wel regelmatig weggenomen worden.

Een variant op de purperroos is wel de *Actinia equina cari*

of de gordelroos. Deze is groen gestreept, de strepen lopen op vrijwel gelijke afstanden rond het lichaam. Als regel wordt de Cari dieper aangetroffen, zelden echter dieper dan 2 meter. Op de vloedlijn wordt zij zelden gevonden. Deze soort komt ook zeldzamer voor en wordt slechts plaatselijk aangetroffen. Ook "wandelt" de Cari niet zo erg als de purperroos, de laatste heeft immers de neiging om naar de oppervlakte van het water te wandelen. Plaatst men dus in het aquarium een purperroos op een mooie steen, dan kan men er bijna zeker van zijn dat deze, na verloop van tijd, via de zijkanten van de bak naar de oppervlakte gaat.

Ook de edelsteentjes dragende anemoon *Bunodactis verrucosa* behoort tot de holtedieren welke niet zo gemakkelijk te vangen zijn. Deze diertjes zijn in de natuur erg klein, een voetdoorsnede van 1 cm en een hoogte die net zo gering is, is al heel behoorlijk. Bezit men zo'n edelsteentje en men voert het regelmatig, dan wordt het snel groter en kan men duidelijk de ware pracht van deze anemoon zien. Op de tentakels zitten witte en gekleurde vlekjes, waaraan het dier zijn naam ontleent. Er bestaan diverse kleurvariateiten, rood, wit en groen, ik heb er zelfs één gevonden met zwarte tentakels. Zij kunnen langere tijd buiten voedsel, doch blijven dan dichtzitten. Het beste is om deze anemoon iedere dag een zeer klein stukje voer b.v. wijting te geven, dan blijft het dier openstaan. In geen geval worden grote braken geaccepteerd. Zij leven aan de onderkant van stenen, doch men moet heel wat stenen onkeren om er een paar te vinden. De Middellandse Zee herbergt naast de beschreven soorten anemonen nog veel meer soorten en ook massa's andere dieren, welke wij goed in het aquarium kunnen houden, zo mogelijk wil ik hierover gaarne een volgende maal wat meer vertellen.

Oostveen - Utrecht

De inhoudsopgave van de Kor jaargang 1960 wordt thans samengesteld. Indien U een exemplaar wenst te ontvangen gelieve U dit voor 5 Januari a.s. per briefkaart kenbaar te maken. De inhoudsopgave zal gelijk met het Januari nummer worden verzonden. De auteurs van 1960 ontvangen automatisch een exemplaar.

DETERMINEERTABEL VOOR HET GESLACHT BLENNIUS

H. Compaan

Met enkele voorstellen voor nederlandse namen; bewerkt naar Atlas de s Poissons Marins II, 1959, pag. 57 e.v.

Met behulp van deze determinatietabel kunt U door eliminatie elke Blennius determineren. Voorbeeld: We vonden de op foto 1 afgebeelde Blennius. U begint nu bij onderstaande tabel bij punt 1, De eerste 2 punten komen niet bij deze Blennius voor, we worden dan bij het laatste kenmerk naar punt 8 verwezen. Op het eerste gedeelte zeggen we Nee, want we vingen de Blennius in Sanary. Zo komen we bij 9. We zien nu duidelijk dat de rugvin in het midden is verlaagd, dus kunnen we concluderen dat we hier met een Blennius trigloides te doen hebben.

Genusnaam	:	Blennius
Algemene nederlandse naam	:	Blennius, Slijnwisje
Algemene engelse naam	:	Blenny, Shanny
Algemene franse naam	:	Blennie, Baveuse
Franse Streeknamen:		
Bretagne	:	Pesk ar vil
Océan	:	Cabot
Roussillon	:	Foutares
	Sète	: Bigoula, Diablés
		Lébra
	Marseille	: Baveuse
	Nico	: Bavecca, Bavous

Beschrijving: Dikke kop, gerekte lichaam, lange rugvin
 en bijzonderheden: lange anaalvin, ronde staartvin. Geen
 schubben, maar een dik slijmliet. Sterke
 tanden. Mannetjes doorgaans levendiger van
 kleur dan wijfjes, vooral in de paartijd.
 Eieren worden op de bodem gelegd, onder
 een steen of in een rotspleet. Soms maakt
 het mannetje iets dat een nest genoemd zou
 kunnen worden. Het mannetje bewaakt de
 eieren.
 Maximale lengte 30 cm. Vaak tentakels
 boven de ogen.

1) Boven de ogen of op de kop grote of kleine tentakels en/of haren. (zie 2)

- Midden boven de ogen een driehoekig
 uitsteeksel. Blennius galerita L. (B. montagui)
 Geen uitsteeksels. zie 8)
- 2) 8 tot 12 korte draadjes boven de kop
Bl. cristatus L (Bl. crinitus)
 geen draadjes op de kop. zie 3)
- 3) Op de rugvin bij de 6e en 7e straal
 een zwarte vlek. Bl. ocellaris L.
 Geen ronde zwarte vlek bij de 6e en 7e straal. zie 4)
- 4) Voorste helft van de rugvin veel lager dan
 de achterste helft: Bl. inaequalis C.V.
 Voorste helft van de rugvin veel hoger dan
 de achterste helft. . . . Bl. sphinx C.V.
 Geen belangrijk hoogteverschil tussen voorste
 en achterste helft van de rugvin. zie 5)
- 5) Een oogvlek aan weerszijden van de kop achter
 het oog, tentakels zeer klein. . . Bl. pavo Risso
 Geen oogvlek. zie 6)
- 6) Tentakels boven de ogen niet groter dan de
 diameter van het oog. Bl. palmicornis C.V.
 Tentakels langer dan oogdiameter. zie 7)
- 7) Rugvin heeft in het midden een
 lichte ronde verlaging. . . . Bl. gattorugine Brünn
 Rugvin practisch recht. Bl. tentacularis Brünn
- 8) Aan franse westkust gevangen
 of noordelijker. Bl. pholis L.
 In Middellandse Zee gevangen. zie 9)
- 9) Rugvin in het midden verlaagd. . . Bl. trigloides C.V.
 Rugvin recht. Bl. basiliscus C.V.

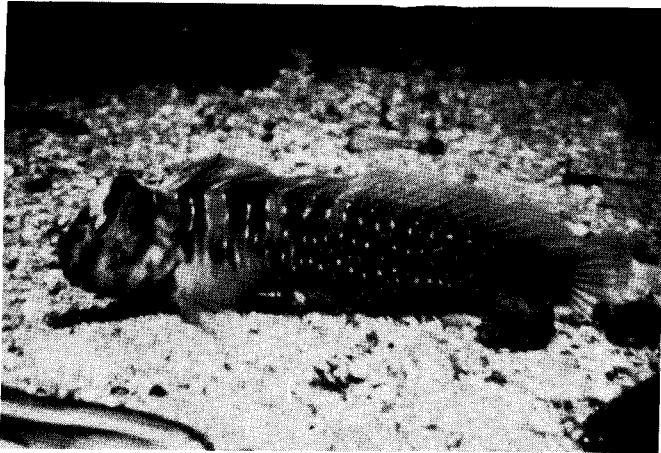

Foto 1. *Blennius trigloides* (zie punt 9)
(Foto: Ridder van Doorne)

De onder 9) genoemde soorten zijn zeer zeldzaam en tot dusver alleen goed door hun vindplaats van *Bl. pholis* te onderscheiden.

Blennius galerita L. = *Bl. montagui*.

Frans: Blennie coiffée. Engels: Montagu's Blenny.

Als nederlandse naam zou ik willen voorstellen:

Montagu's *Blennius*.

Lengte 5-10 cm; Anaalvin 17-18, staartvin 11, rugvin (12-13)+(15-17), buikvin 12, borstvin 2.

Zeldzaam aan alle franse kusten.

Achter het driehoekig uitsteeksel 4 tot 6 draadjes. Verlaging in het midden van de rugvin. Kleur verschillend, het meest grijsbruin.

Blennius cristatus L. = *Bl. crinitus* C.V.

Frans : Blennie chevelue

Als nederlandse naam stel ik voor: Kamblennius

Lengte 7-10 cm

Zeldzaam aan alle franse kusten

8 tot 12 draden op de kop. Boven elk oog 3 tot 4 kleine tentakeltjes.

Blennius ocellaris L.

Frans: Blennie ocellée. Engels: Butterfly Blenny

Als nederlandse naam stel ik aarzelend voor:

Vlinderblennius.

Lengte 15 - 20 cm. Anaalvin 16-18, staartvin 11,
rugvin (11-12)+(14-16), buikvin
12, borstvin 2.

De enige van de franse Blennius-soorten die in diep water kan leven, namelijk tot 400 meter. Hij wordt dan ook aan alle franse kusten vaak in de sleepnetten gevangen. De zwarte vlek op de rugvin, welke van voren hoog is, is een goed kenmerk. Tentakels goed ontwikkeld. Kleur groenig grijs met 5 of 6 bruine dwarsbanden.

Blennius inaequalis C.V.

Frans: Blennie à dorsale inégale

Niet langer dan 6 cm. Middellandse Zee. Zeldzaam.

Blennius sphinx C.V.

Frans: Blennie sphinx. (nederlands:Sphinxplennius???)

Niet langer dan 7 cm. Middellandse Zee. Niet zeldzaam.

Kleur levendig: geel of groen-geel met 5-7 bruine banden.

Blennius pavo Risso

Frans: Blennie paon. Nederlands:Pauwoogblennius.

Niet langer dan 12 cm. Kan in zeer weinig water leven.

Algemeen in de Middellandse zee; zelden in de Golf van Biskaye, ten zuiden van de Gironde monding.

Zeer kleine tentakels boven de ogen.

Het volwassen mannetje is zeer levendig gekleurd: geelgroen met 6 tot 7 blauwe banden op de rug. De vlek achter het oog is zwart met blauwe rand.

Het vrouwtje is minder opvallend gekleurd. De zwarte oogvlek heeft een licht-lila of licht-rose zoom.

Blennius palmicornis C.V.

Frans: Blennie palmicorne.

Kan langer worden dan 15 cm. Aan alle franse kusten.

Zeldzaam aan de Kanaalkust.

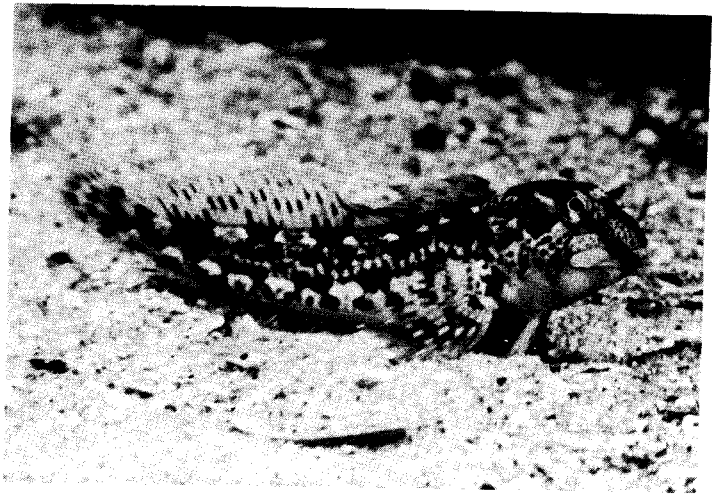
Tentakels kort en palmachtig vertakt; rechte rugvin.
Bruin tot olijfgroen met zwarte vlekken.

Blennius gattorugine Brunn.

Frans: Blennie gattorugine. Engels: Tompot(-blenny).
Lengte: tot 30 cm! Anaalvin 21-22, staartvin 12-13, rugvin
(12-14)+(19-20), buikvin 14, borstvin 1/2-3
Aan alle franse kusten. Naar het noorden minder algemeen.
Roestkleurig met 6 tot 8 donkere banden tot op de rugvin.

Blennius tentacularis Brunn

Frans: Blennie tentaculée.
Lengte 10-15 cm. Algemeen aan de Middellandse Zee kust.
Tentakels sterk ontwikkeld. Rechte rugvin. Bruin met 7 - 8
donkere variabele banden. Tussen 1e en 2e straal van de rugvin
een zwarte vlek.

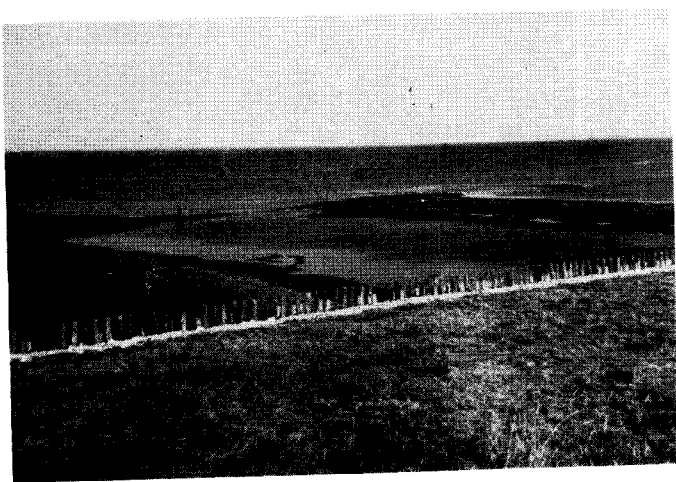
Blennius pholis L. (Foto: Ridder van Doorne)

Blennius pholis L.

Frans: Blennie pholis. Engels: Blenny, Shanny.
Nederlands: Blennius, Slijmvisje. Lengte 10-15 cm. Anaalvin
18-20 cm, staartvin 13, rugvin (11-13)+(18-20), buikvin 13,
borstvin 2. Algemeen aan de franse westkust. De enige Blennius
die NIET in de Mid. Zee voorkomt. Voorste helft rugvin achter
iets verkaagd. Bruin of grijs. Vaak donkere vlekken.

BIOLOGISCH DUIKEN IN ZEELAND.

Noordbeveland is de afgelopen zomer voor ons een onuitputtelijke bron van zeedieren en wieren geworden. Zowel voor het gewone veldwerk als voor het biologisch duiken kan men er zeer goed terecht. Vooral door het vele duiken hebben wij de grote dierenrijkdom van Zeeland leren kennen, wij willen U eens in gedachten een persluchtapparaat omgespen en Uw gids zijn voor een verkenningsstocht bij Katsenhoek.

De moedste plek van Zeeland ligt aan het eind van de rechter golfbreker. (Foto; H.A. van Vlimmeren Jr.)

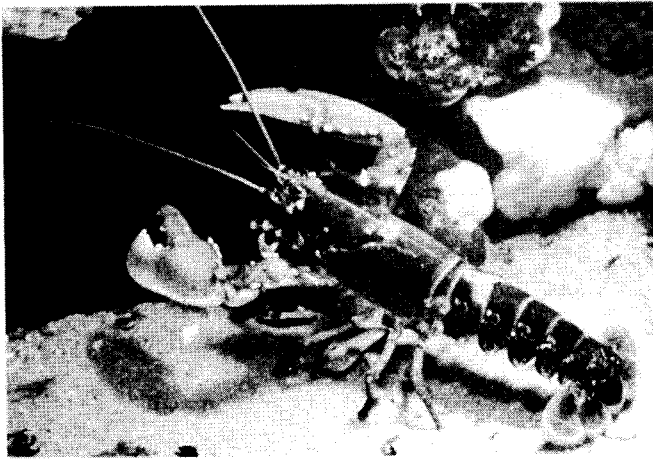
Als U dan de met scherpe zeepokken en mossels begroeide golfbreker over gestrompeld bent, ziet U onder water eerst een kleine zandvlakte, waarin een tapijt van sagartia's en weduerozen. Na ongeveer tien meter zwemmen komen we bij de eerste steenstortingen, begroeid met sponswier en enorme stukken suikerwier. Bij meting bleek er een blad van 2,70 m. bij te zijn.

Verder gaat onze tocht langs de zacht glooiende stenen en een blik op de dieptemeter leert ons dat we hier op ongeveer 5 meter zitten. De stenen worden nu groter en hoekiger en zijn geheel overwoekerd met broodspans, die stenen als met een gele korst bedekken. Op de stenen

zitten ook wilde oesters. We zetten ons duikersmes tussen de enigszins gapende schelpen en zien tot onze stomme verwondering dat de oester dood is en er een zeeegel in zit. Bij meerder^e dode oesters blijkt dit het geval te zijn. Dan zien we dat de korst brood spons weer is overdekt met een felgekleurde laag van poten en lichamen, die bij nadere beschouwing aan een enorm aantal brokkelsterren blijken toe te behoren. Om deze brokkelsterren te verzamelen steken we met ons duikersmes de spons los, om deze later op de kant te ontdoen van de brokkelsterren. Onder water zouden we teveel 'brokken' overhouden.

Hier en daar zien we grote Noordzeekrabben op, maar meestal onder de stenen zitten. Op de stenen zijn ze gemakkelijk te pakken, maar onder de stenen verzetten ze zich met hand en tand en blijken ze soms muurvast te zitten.

We zijn nu op een diepte van 8-10 meter en het zicht is nog steeds zeer goed. Zelfs zo goed dat ons geoefend oog drie meter onder ons een paar sprieten en scharen uit een hol zien steken. Een kreeft!

Kreeft. (Foto: Ridder van Doorne)

We houden onze adem in om onze aanwezigheid niet te verraden, strekken onze hand uit om op het dak van het hol een steunpunt te vinden en dan gebeurt er iets merkwaardigs. De kreeft wordt onrustig en schiet zijn hol in en ons steunpunt

begint te bewegen. Het raadsel is vlug opgelost want de steen blijkt bezaaid met spinkrabben, die zich geheel met spons hebben gecamoufleerd. Bij gevaar laten ze zich door hun pootjes zakken en worden zedende een met de omgeving. We aasen nog even een grote zeedonderpad over z'n rug en gaan weer verder. De stilte en ons heen wordt slechts verstoord door het regelmatig tutsnappen van de lucht uit onze aqualongen. Totdat we een scherp tikkend geluid horen, alsof er twee kiezelstenen op elkaar worden geslagen. En ja hoor, daar zitten twee grote kreeften, van staart tot scharspunt schatten we 60 cm, dreigend tegenover elkaar. Het duel is in volle gang, waarschijnlijk is er een doorgedrongen in het jachtgebied van de ander. Ze doen elkaar niet veel, tikken alleen maar met de scharspunten tegen elkaar en draaien in een kringetje rond. En weer zien we dezelfde onrust over de twee vechtenden komen, ze heffen nog eenmaal dreigend de scharsen en verdwijnen dan snel naar hun holen, verdreven door onze nieuwsgierigheid.

De dieptemeter wijst inmiddels al 18 meter aan en het begint hier al aardig donker te worden. Krabben scharsrelen tussen de stenen en een mooi exemplaar willen we pakken maar dit blijkt een vreselijk vechtlustige fluwelen zwembkrab te zijn. Deze kunnen we maar beter laten lopen want ze hebben stevige scharsen waarmee ze razendsnel kunnen uitvallen. Vaak missen ze een of meer poten, hun gekleurde rug schilden zijn vaak bedekt met een slijblaag zodat ze moeilijk onder water zijñ te onderscheiden van een gewone krab. Onze luchtvoorraad begint uitgeput te raken dus we moeten weer naar de kant.

Op het kompas controleren we de richting en zwemmen rustig om zoveel mogelijk lucht te sparen, over het vreemde landschap. Links en rechts vluchten de puitalen en botervissen weg.

Dicht aan de kant zien we heel opvallend op zijn hoge poten een hooiwagenkrab staan, ook deze verdwijnt in het intussen al aardig gevulde verzamelnet. Zo ontdekken we gelijk dat de meeste spinkrabben kans hebben gezien om weer uit het net te ontsnappen.

Als we eindelijk rillend aan de kant staan blijkt dat we bijna een half uur onder water zijn geweest. Het is weer een geslaagde duik geweest.

SPONSWIER ALS WORMENWONING.

Dat een stukje sponswier behekst zou kunnen zijn, kwam mij, twintigste-eeuwer wel wat vreemd voor. Maar toch, als ik aan mijn schrijftafel zat, kon ik vanuit een ooghoek merken, dat het sponswier in een van de bakken bewoog. Ik besteedde er verder geen aandacht aan, en concludeerde zonder er verder bij na te denken dat er wel een krab tussen zou zitten te snuffelen. Toen echter avond aan avond het zelfde stuk wier bewoog en ik er ook geen dieren tussen kon vinden, begreep ik er niets meer van. Een zorgvuldige inspectie door voor- en zijruit leverde niets op en ik besloot de wacht maar eens te betrekken. Daarbij verborg ik mij listig achter de leuning van een stoel en had nog net een kiertje om te kijken. Ik hoefde niet lang te wachten. Na een paar minuten al zag ik wat bewegen en er kwam de kop van een Nereis tevoorschijn uit een onopvallend gat in het sponswier. Toen hij de kust veilig vond volgde nog een flink deel van het lichaam, lichtbruin van kleur. Toen ik me wat dichterbij de bak waagde om het beter te kunnen zien, was hij echter meteen weer verdwenen. Het bleek dat een sponswiertakje over een lengte van minstens 10 cm helemaal hol was, zonder dat er van buiten iets aan te zien was. Een flinke Nereis woonde zo in het wier, dat mee-kronkelde met het wormenlichaam. Het lijkt me dat hij er al in woonde, toen we het wier van de Koffiehoek meenamen. De soortnaam heb ik helaas niet meer kunnen vaststellen, want, naar ik vermoed, heeft een of andere krab hem ook in de gaten gekregen. In elk geval was hij enkele dagen later verdwenen.

H. Compaan

PLUIS OP SPONSWIER

In het aquarium van de heer Brinkert in Den Haag (Kijkduin) zit sponswier uit de Middellandse Zee en uit Zeeland. Het sponswier uit Zeeland is nu behoorlijk met pluis bedekt, terwijl op het wier uit de Middellandse Zee, dat er vlak naast zit, géén pluizen voorkomen! Ra, Ra, hoe kan dat? Overigens zou ik willen opmerken, dat beide genoemde op-

lossingen voor het probleem: epiphyten en cel-uitstulpingen, heel goed allebei mogelijk zouden kunnen zijn. Een grondig microscopisch onderzoek, waarbij coupes worden gemaakt en celwand-kleuringen worden toegepast, moet mijnsinziens echter in alle voorkomende gevallen gedaan worden.

H. Compaan.

S P E C I A A L F I L T E R N U M M E R

De redactie van DE KOR heeft het plan om in de loop van 1961 uit te komen met een speciaal FILTERNUMMER. Wij hebben hiertoe enkele nederlandse experts gevraagd om hun opinie inzake dit moeilijke probleem en we hebben reeds enkele interessante reacties ontvangen. Zodra we alle gegevens binnen hebben zal aan het samenstellen van dit nummer worden begonnen.

We geloven, dat het van belang zal zijn als we ook de mening van amateurs eens mochten vernemen.

In verband hiermede willen wij onze leden hierbij opwekken om hun ervaringen met filters eens op schrift te stellen.

Belangrijke punten die we willen weten zijn o.m.

Grootte van de filter, filtermateriaal, hoe lang in gebruik, resultaat, kleur van het water, ouderdom van het water, doorluchting, resultaten bij afwezigheid van filter etc.

Wij hopen dat wij een stortvloed van gegevens mogen ontvangen zodat we in staat zullen zijn een bijzonder leerzaam en extra dik nummer uit te geven. Tekeningen en foto's die bij Uw artikelen behoren kunnen vanzelfsprekend ook worden geplaatst.

De Redactie.

CONTRIBUTIE

Nu het nieuwe jaar gaat beginnen willen we graag een overzicht hebben van de gelden die we het komende jaar kunnen besteden om Uw KOR nog meer te verbeteren.

Wij verzoeken U daarom thans Uw contributie over te maken op girorekening no. 27.83.96 t.n.v. Mevr. A.G.W. van Vlimmeren-Schippers te Den Haag. (Contributie f 7,50 per jaar)

BOEKBESPREKING

DE STUURMANSKUNST DER DIEREN

Dr. J.D. Carthy.

N.V. Uitgeverij W.P. van Stockum & Zoon. - Den Haag
15 x 22½ cm, 148 pag., 67 tek., 16 foto's, f 8,90.

Dr. J.D. Carthy, secretaris van het studiegenootschap voor de gedragingen van dieren, deed bij de mieren zijn eerste ontdekkingen, die hebben geleid naar een verder onderzoek en belangwekkende ontdekkingen inzake de oriëntatie bij de meest uiteenlopende dieren.

We zijn allemaal oppervlakkig op de hoogte van de mysterieuze trek van palingen, en we weten ook dat zalmen haarfijn hun paaiplaatsen ver stroomopwaarts weten te vinden. Over deze fantastische feiten vindt U in dit boek een grote hoeveelheid gegevens. U leert ook bijzonder veel over de trek van vogels. Dat honden vaak de weg naar huis terug vinden is wel bekend, maar dat ze hierbij vrijwel de kortste weg nemen, zelfs in drukke grote steden lazen we hier voor het eerst.

Hoewel dit boek de hier genoemde en nog ontelbare andere oriëntatie verschijnselen in de dierenwereld op wetenschappelijke wijze bespreekt, is de schrijver er in geslaagd een dynamisch verhaal te maken, waarbij U van het ene feit naar het andere wordt geleid, zonder dat Uw aandacht ook maar een ogenblik zal verslappen.

VI.

VERSTEEND LEVEN

Drs. Geol. Joseph Ch. M. de Molijn M.S.

N.V. W.J. Thieme & Cie. - Zutphen.

16 x 23 cm., 244 pag., Zeer veel tekeningen en tabellen.

Uw recensist heeft slechts weinig kennis van palaeontologie en acht zich derhalve niet geheel de juiste persoon om dit boek te recenseren. Ik beperk me derhalve tot een korte beschrijving.

Het boek staat propvol met zeer duidelijke lijntekeningen welke stratigrafisch zijn gerangschikt.

Bij de tekeningen die zeldzaam duidelijk zijn vindt U volledige beschrijvingen, vindplaatsen, etage en tijdperk. Hoewel het boek kennelijk is geschreven voor diegenen die al iets meer van deze materie afweten, kan ik zeggen dat ook voor een leek, zoals ik zelf, de inhoud zeer leerzaam is.

DIEREN OM ONS HEEN

Alan en Mary Devoe.
Ned. bewerking: Dr. P.J. Velsen.

Uitgeverij en Drukkerij Hollandia - Baarn.
16 x 23½ cm., 240 pag., 35 teken. f 7.90

Door het gehele boek "Dieren om ons heen" merkt U duidelijk dat de schrijvers oprechte dierenvrienden zijn. Tszamen met hen beleeft U de vreugde van het observeren van dieren die in het wild leven. De verhalen spelen zich af rond een boerderij in Berkshire, maar het zou evengoed ergens in Nederland kunnen gebeuren.

We observeren een groene specht bij z'n inspannend werk tijdens het hakken van z'n nieuwe nest, we achtervolgen een voszenfamilie op hun dagelijkse wandeling en voelen ons vertederd bij het spel van de jonge vosjes. Het tedere tafereel van een jong hertje dat aan een beek komt drinken zal ook U niet onberoerd laten. Vooral jeugdige lezers zullen door dit boek dichter tot de natuur komen.

WELKE AQUARIUMVIS IS DIT?

V. Sinne

H.V. Uitgeverij Littera Scripta Manet - Joppe (Gld).
12 x 16 cm, 46 pag. waarvan 16 pag. tekeningen f 2,25

Dit boekje is een kleine handleiding voor de beginnende aquariumhouder. In kort bestek worden een paar aspecten van de aquariumtechniek besproken. Van de afgebeelde vissen worden enkele gegevens verstrekt zoals grootte, gedrag, temperatuur en soms plaats waar ze leven. Er wordt slechts een zeer klein aantal tropische zeevissen, en geen koud water zeevissen besproken.